

Lokal udviklingsstrategi for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø

den *integrerede* lokale aktionsgrupper under
landdistriktsprogrammet og hav- og fiskeriudviklingsprogrammet
for perioden 2014–2020

Januar 2016

Danmark og Europa investerer i
landdistrikterne

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Indledning og praktiske oplysninger:

Ved lokalstyret udvikling tager lokale aktører ansvar for etableringen af et lokalt partnerskab, der udarbejder og gennemfører en lokal udviklingsstrategi for deres område. Et partnerskab finder sammen og opretter en lokal aktionsgruppe.

Den lokale udviklingsstrategi er aktionsgruppens og bestyrelsens styringsværktøj. Strategien skal afspejle de nationale mål for lokalstyret udvikling. Den overordnede målsætning for lokalstyret udvikling er at fremme vækst og jobskabende erhvervsudvikling i landdistrikterne og fiskeriområderne.

Hovedmålsætningen med LAG indsatsen er at fremme etableringen af nye arbejdspladser og forbedre rammevilkårene i landdistrikterne igennem etablering af nye og udvikling af eksisterende mikrovirksomheder og små virksomheder og erhvervsrettede samarbejdsaktiviteter. Etablering af basale serviceydelser, byfornyelse og innovation.

Hovedmålsætningen med FLAG indsatsen er at fremme vækst og udvikling i fiskeriområderne. Indsatsområderne er fremme af job- og vækstskabende erhvervsudvikling inden for temaerne etablering og udvikling af små virksomheder og mikrovirksomheder, erhvervsamarbejde, innovation og fremme diversificering af den maritime økonomi.

Strategien skal forfølge disse mål gennem anvendelse af LEADER-metoden, der er en såkaldt "bottom-up" metode. Det betyder, at ideerne og initiativerne skal komme nedefra fra de lokale aktører. Strategien skal indeholde en vision og mål for indsatsen samt kvantificerbare mål for output eller resultater inden for de indsatsområder og temaer, som aktionsgruppen prioriterer i strategien.

Strategien skal medvirke til, at bestyrelsen kan fokusere på og udvælge de projekter til tilskud, der bedst kan bidrage til at nå målene i den lokale udviklingsstrategi. Strategien skal derfor bl.a. indeholde en situationsanalyse, en vision for udviklingen af det geografiske område og kriterier for prioritering af projekter.

Strategien skal sikre en sammenhæng mellem situationsanalysen og de mål, aktionsgruppen vil forfølge i løbet af programperioden. Tilsvarende er det vigtigt, at der er sammenhæng mellem den projektbevilling aktionsgruppen har til rådighed, og aktionsgruppens mål.

Bekendtgørelse nr. 1835 § 11, stk. 3 fastlægger særlige retningslinjer for udarbejdelse af *integrerede FLAG* udviklingsstrategier. Strategien på hav- og fisk området udarbejdes i forlængelse af den allerede godkendte udviklingsstrategi på land jvf. stk. 2, nr. 1-11. Nr. 3 og nr. 8 skal udarbejdes, så de fremstår særskilte. (pkt. F.2, F.3 og pkt. I i skabelonen). Der skal udarbejdes en særskilt SWOT for hav- og fiskeri i FLAGs lokale område. Øvrige punkter i § 11 følges.

For FLAG godkendt udelukkende under Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet skal der udarbejdes en udviklingsstrategi baseret på § 11 i Bekendtgørelse nr. 1835. FOR LAG godkendt udelukkende under Landdistriktsprogrammet 2014 -2020 gælder samme forhold.

Aktionsgruppen skal udfylde alle skabelonens punkter. Det anbefales, at læse hele skabelonen igennem, inden punkterne besvares og orientere sig i bekendtgørelse nr. 1835 om tilskud til oprettelse og drift af lokale aktionsgrupper under Landdistriktsprogrammet og Hav- og fiskeriprogrammet for perioden 2014 – 2020.

Inden indsendelse til Erhvervsstyrelsen i Vækst- og erhvervsministeriet skal strategien være godkendt af medlemmerne af aktionsgruppen, de pågældende kommuner og regioner, som strategien omfatter.

Frist for indsendelse af udviklingsstrategien er den **1. april 2016**. Indsendelse af udviklingsstrategien med eventuelle bilag sendes til netvaerkscenter@erst.dk

Erhvervsstyrelsen kan meddele dispensation for fristen for indsendelse af den lokale udviklingsstrategi. Den lokale aktionsgruppe skal i givet fald inden fristens udløb sende en begrundet anmodning til Erhvervsstyrelsen.

Alle udviklingsstrategier vil blive behandlet af Erhvervsstyrelsen med bistand fra et til formålet nedsat Indstillingsudvalg. På baggrund af udvalgets indstillinger, godkender Erhvervsstyrelsen udviklingsstrategierne.

Vejledning til udfyldning af skabelonen kan fås hos ekstern konsulent Kirsten Malling Olsen på tlf. 25 47 65 62 eller mail: kirsten@mallingo.dk

Ansøger er:

Integreret aktionsgruppe	[X]
FLAG	[]
Ny LAG	[]

Indhold

A. Navn og adresse.....	5
B. Kontaktperson (formand for den lokale aktionsgruppe)	5
C. Bilag.....	5
D. Redegørelse for processen for udarbejdelse af strategien.....	7
E. Analyse af området	7
F. Strategiens vision og handlingsplan, mål, aktiviteter og forventede resultater.....	13
G. Andre planlagte mål og målsætninger.....	24
H. Aktionsgruppens forvaltning af strategiens gennemførelse.....	24
I. Finansiering af strategien og tidsplan	28
J. Prioriteringskriterier for udvælgelse af ansøgninger til tilskud.....	29
K. Bemærkninger og eventuelle andre overvejelser, aktionsgruppen har gjort sig	32
L. Underskrifter	32
LEADER-principperne	33
SWOT analysen.....	34
Vejledning og eksempel til udfyldelse af skema F.3).....	35

Kort resumé af strategien

Til brug for præsentation af strategien (f.eks. på hjemmeside)

Maks. 2.000 anslag

LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø består af fire selvstændige ø-kommuner, hvoraf tre er ikke brofaste øer.

Visionen for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø er at bidrage til at sikre de fire øer som attraktive kommuner, der sammen med borgere og erhvervsliv sætter ambitiøse rammer for trivsel, udvikling og vækst, som skaber levende helårssamfund:

- Vi vil have fokus på at fastholde og videreudvikle vores styrkeområder fødevarer, turisme og vedvarende energi.
- Vi vil skabe veje til vækst, der sikrer bæredygtige og attraktive kommuner med fokus på innovation, finansiering og infrastruktur.

Indsatsområderne på de fire øer er følgende:

- Styrke erhvervsudviklingen på de fire øer ved etablering og videreudvikling af mindre virksomheder (færre end 50 ansatte), herunder bl.a. vedvarende energi.
- Udvikle kyst- og oplevelsesturisme.
- Styrke udviklingen inden for lokale fødevarer og kosttilskud, herunder etablering af nye arbejdspladser og produkter.
- Styrkelse og synliggørelse af de fire øers kvaliteter som bosætningsområder.
- Understøttelse af udviklingen inden for infrastruktur, herunder også IT-infrastruktur.
- Diversificering af den maritime økonomi.

A. Navn og adresse

A.1. Navn på den lokale aktionsgruppe: LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø (LAG LLSÆ)
A.2. Den lokale aktionsgruppes adresse (vejnavn, postnummer og by) Søtofte 10, 8305 Samsø
A.3 Aktionsgruppens e-mailadresse (hvis oprettet) Langeland: lag-llsae@langeland.dk Læsø: mpi@laesoe.dk Samsø: aulrk@samsoe.dk Ærø: karlmortenpedersen@gmail.com
A.4. Aktionsgruppens telefonnummer (hvis oprettet) Langeland: 6251 3505 Læsø: 2498 3595 Samsø: 2095 3104 Ærø: 2288 7640

B. Kontaktperson (formand for den lokale aktionsgruppe)

B.1. Formand: Tobias Birch Johansen	
B.2. Formandens adresse (vejnavn, postnummer og by): Doktorvejen 2, 9940 Læsø	
B.3. Telefonnummer: 9621 3000	B. 4. E-mail: borgmester@laesoe.dk

C. Bilag

C.1. Dokumenter der vedlægges den lokale udviklingsstrategi:
Referat af informationsmødet med efterfølgende stiftende generalforsamling for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø den 11. februar 2016. Vedtægter vedtaget på den stiftende generalforsamling. Referat af LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærøs bestyrelsesmøde den 11. februar 2016.

Godkendelser

D. Redegørelse for processen for udarbejdelse af strategien

D.1 Inddragelse af lokale aktører i strategiens tilblivelse

Giv her en redegørelse for

- Hvordan og hvilke centrale aktører er blevet inddraget i udarbejdelse af udviklingsstrategien.
- Hvordan den lokale godkendelsesprocedure er blevet gennemført.

Centrale aktører omfatter:

- Aktionsgruppens bestyrelse og medlemmer
- Lokale organisationer, foreninger, borgere og erhvervsliv
- Kommuner og region
- Koordinatorer, konsulenter m.v.

Ad D.1)

Grundet den tidligere LAG periode 2007-2013 samt starten af den nye LAG periode 2014-2020, hvor tilskud er blevet givet til en lang række lokale projekter med stor lokal involvering, er der på de fire øer et bredt kendskab til LAG ordningen.

Der har i forløbet været en stor inddragelse af lokale aktører i strategiens tilblivelse.

Efter forudgående annoncering på de fire øer, blev der den 11. februar 2016 afholdt informationsmøde og stiftende generalforsamling som videokonference. Der var et forholdsvist stort fremmøde med repræsentanter fra lokale organisationer, foreninger, borgere, erhvervsliv, kommunerne og regionerne. De lokale koordinatorene stod for forberedelse og afvikling af informationsmødet og den stiftende generalforsamling.

Inden LAGens frist den 1. marts 2016 blev der indsendt ansøgning om godkendelse som tilskudsberettiget integreret lokal aktionsgruppe under hav- og fiskeriudviklingsprogrammet 2014-2020 og landdistriktsprogrammet 2014-2020.

På LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø's stiftende generalforsamling den 11. februar 2016 blev det besluttet at de fire øers koordinatorene også skulle stå for udarbejdelsen af forslag til udviklingsstrategi.

Der har været afholdt informationsmøder på de fire øer med en stor deltagelse af de forskellige aktører. Der er oprettet en facebookside. Informationsmøderne har også medført flere medlemmer af LAGen.

Endvidere er der taget udgangspunkt i de fire øers og tre regioners strategier og visioner.

Den lokale presse og relevante hjemmesider er også blevet inddraget.

Kontakten til og involveringen af medlemskredsen er af stor betydning for at opnå succes og fælles ansvar for øernes udvikling. Kun ved at udbygge og invitere til lokalt samarbejde om udvikling, kan vi skabe et succesrigt arbejde. Der er derfor i processen lagt op til at alle kan komme med forslag til udviklingsstrategien.

Udviklingsstrategien blev vedtaget af bestyrelsen den 7. marts 2016 og godkendt af medlemmerne den 31. marts 2016.

Ad D.1)

E. Analyse af området

E. 1 Situationsbeskrivelse af området og en analyse af de lokale udfordringer, udviklingsbehov og

potentialer:

Der er tale om en udbygning af den beskrivelse, aktionsgruppen gav i ansøgningskemaet om godkendelse som tilskudsberettiget aktionsgruppe. Punkterne er:

1. Infrastruktur (trafikforhold, uddannelses- og sundhedsforhold, energiforsyning).
2. Natur, inkl. udnyttelse/benyttelse.
3. Eventuelle særlige miljømæssige forhold
4. Erhvervsstruktur – små, store virksomheder, iværksættere, beskæftigelsesudvikling m.m..
5. Områdets befolkning: Befolkningssammensætning (alder, køn) og -udvikling, tilflytning/fracflytningsmønstre m.m. Opgiv områdets samlede areal og befolkningstal samt tæthed
6. Kulturelle forhold – beskriv forhold/kendetegn for området.

Situationsbeskrivelsen skal være statistisk underbygget, og indeholde en analyse af områdets styrker, svagheder og de muligheder og trusler, der er kendetegnet for aktionsgruppens geografiske område (en SWOT analyse). Integrerede aktionsgrupper skal udarbejde særskilt SWOT for det lokale hav- og fiskeriområde.

Beskriv hvilke udfordringer og potentialer, som aktionsgruppen vil arbejde videre med i den lokale udviklingsstrategi.

Som bilag findes en kort beskrivelse af anvendelsen af SWOT analysen.

Ad. E.1)

Betalingsringen rundt om de tre ikke brofaste øer Læsø, Samsø og Ærø er et stort problem og de tre øer samarbejder om at få indført det såkaldte "landevejsprincip" og dermed få reduceret transportomkostningerne til og fra de tre øer væsentligt. Øerne er kendetegnet ved at der er forholdsvis ringe adgang til arbejdspladser uden for kommunen. For Langelands vedkommende er infrastrukturen fra Bagenkop og Lohals frem til Svendborg motorvejen en stor udfordring for pendlere.

Uddannelsesniveaue er relativt lavt og der er et højt frafald på erhvervsuddannelserne. De fire øer har et begrænset udbud af uddannelser over folkeskoleniveau (Kontur, kommunale nøgletal).

Andel 25 – 64 årige uden erhvervsuddannelse 2013:

Langeland:	29,7
Læsø:	33,1
Samsø:	22,9
Ærø:	20,5
DK:	22,2

Andel 25 – 64 årige med videregående uddannelse 2013:

Langeland:	14,3
Læsø:	15,3
Samsø:	20,8
Ærø:	21,1
DK:	23,6

ekskl.

hovedstadsområdet

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

Ligeledes oplever alle fire kommuner at sundhedsvæsenet er under pres grundet centraliseringer og besparelser på området.

Til gengæld er der fokus på vedvarende energi med bl.a. Samsø som Danmarks Vedvarende Energi Ø og CO2 neutral, samt Cirkulær Økonomi og Biosamfund Samsø og Ærø's udvikling af el-færge og vind energi samt store fjernvarmeanlæg. Øerne arbejder hen imod at være fossilfri. CO2 udledning og energiforbruget pr. indbygger er lavt set i forhold til landsgennemsnittet (Kontur, kommunale nøgletal).

2. Natur, inkl. udnyttelse/benyttelse.

Mens alle fire kommuner har en høj fødevarereproduktion, så er der også fokus på den vilde natur. Øerne har store fredede naturområder, der udover at bidrage til øernes særpræg og mangfoldighed udgør en stor gevinst for turismen, som er et af de største erhverv på øerne. Det mildere klima egner sig godt til frugt- og bæravl, dyrkning af kosttilskud, urter, vin og tidlige kartofler.

3. Eventuelle særlige miljømæssige forhold.

Beskyttelse af grundvandet som er en begrænset ressource på øerne. Ellers er der ingen særlige miljømæssige forhold på de fire øer, ud over de i Danmark kendte miljømæssige forhold.

4. Erhvervsstruktur – små, store virksomheder, iværksættere, beskæftigelsesudvikling m.m..

Erhvervsstrukturen er kendetegnet ved mange små virksomheder, især indenfor landbrug og fødevarerektoren i det hele taget. Der er dog enkelte store virksomheder på øerne. Antallet af nye virksomheder og etableringsraten er generelt set lav (Kontur, kommunale nøgletal).

Virksomhederne på øerne er udsat for hård konkurrence bl.a. på grund af infrastrukturen. Også IT-infrastrukturen er i mange henseender udfordrende.

Antallet af fuldtids fiskere er faldet på alle fire øer. Samsø er på grund af sin lille fiskeindustri, ikke en del af hav- og fiskeriudviklingsprogrammet og der kan derfor ikke støttes projekter på Samsø under hav- og fiskeriudviklingsprogrammet.

Øerne er kendetegnet ved at der er forholdsvis ringe adgang til arbejdspladser uden for kommunen. Dette gælder især for de tre ikke brofaste øer.

Andel upendlere / indpendlere 2013:

Langeland: 31,1 / 18,5

Læsø: 12,2 / 8,9

Samsø: 10,6 / 8,6

Ærø: 16,3 / 7,7

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

Arbejdsløsheden er lidt større end landsgennemsnittet ekskl. hovedstadsområdet.

Fuldtidsledige pr. 100 17-64 årige:

Langeland: 4,7

Læsø: 7,3

Samsø: 5,2

Ærø: 3,9

DK: 4,1

ekskl.

hovedstadsområdet

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

5. Områdets befolkning: Befolknings sammensætning.

Befolkningsudviklingen er præget af faldende folketal og en forskydning med færre i den erhvervsaktive alder og relativt flere ældre. Forsørgerbyrden er dermed høj.

I de fire kommuner er indbyggertallet i 1921, 2007 og 2015 og befolkningsprognosen for 2020, 2030 og 2040:

	1921	2007	2015	2020	2030	2040
Langeland:	20.866	13.937	12.647	12.073	11.529	11.174
		100	91	87	83	80
Læsø:	3.042	2.058	1.795	1.662	1.527	1.439
		100	87	81	74	69
Samsø:	7.283	4.130	3.733	3.608	3.612	3.639
		100	90	87	87	88
Ærø:	12.022	6.794	6.276	5.925	5.662	5.487
		100	92	87	83	81

Danmarks Statistik

Samlet areal (km²) i 2013:

Langeland 290,90

Læsø 119,78

Samsø 114,76

Ærø 89,80

Befolkningstæthed (indb./km²) i 2013:

Langeland 44

Læsø 15

Samsø 33

Ærø 73

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

Andel 0-17 årige, 17-64 årige og 65+ årige i 2007 og 2015:

	2007			2015		
	0-17	17-64	65+	0-17	17-64	65+
Langeland:	18,0	58,7	24,4	15,0	54,6	31,3

Læsø:	17,7	57,4	25,5	13,7	52,4	35,0
Samsø:	19,9	57,1	24,1	16,1	53,4	31,5
Ærø:	17,4	57,1	26,7	14,6	53,1	33,6
DK:	22,7	62,8	15,8	20,7	61,0	19,6

ekskl.
hovedstadsområdet

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

Udgiftsbehov 2015 pr. indbygger:

Langeland:	65.488
Læsø:	65.738
Samsø:	63.643
Ærø:	61.690
DK:	58.752

ekskl.
hovedstadsområdet

Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

Personindkomst 2012:

Langeland:	245.256
Læsø:	254.368
Samsø:	265.134
Ærø:	246.918
DK:	292.172

Danmarks Statistik

Befolkningens udvikling efter nyttilgang/bestand.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fødselsoverskud										
Langeland:	-141	-123	-108	-132	-130	-149	-139	-118	-112	-145
Læsø:	-15	-30	-14	-24	-21	-21	-32	-18	-46	-27
Samsø:	-43	-59	-38	-21	-41	-15	-44	-50	-51	-42
Ærø:	-80	-106	-87	-56	-71	-79	-47	-97	-65	-67
Nettoutilflyttede										
Langeland:	-51	-98	-96	-73	-94	-95	-116	-89	-3	-63
Læsø:	-19	-23	0	-7	-8	-33	-30	-23	22	26
Samsø:	-22	-17	-54	25	-104	10	-61	-18	-2	-11
Ærø:	-37	-17	11	17	21	49	-67	-40	-48	33

Danmarks Statistik

6. Kulturelle forhold.

Det er kendetegnende for alle fire kommuner, at de er ø-kommuner og dermed har en klar geografisk og til tider også kulturel afgrænsning. Alle fire øer har museer af forskellig art som har stor betydning for øernes befolkning og turister.

Undersøgelser viser at borgertilfredsheden er høj og kriminaliteten lav.

SWOT analyse:

Styrker:

Mange ildsjæle, lave huspriser, lav kriminalitet, naturen og attraktivt for turister, stærkt foreningsliv, stor koncentration af udøvende kunstnere og kreative iværksættere. Stor maritim sektor og maritim historie.

Svagheder:

Høj forsørgerbyrde, lavt fødselstal, betalingsringen, vanskelige lånemuligheder, dårlig infrastruktur, tilbagegang i erhvervsfiskeriet.

Muligheder:

Flere iværksættere, udvikling af eksisterende virksomheder, bedre levevilkår, synliggørelse, indførelse af "landevejsprincippet", lokale fødevarer og kosttilskud, øget turisme, højere uddannelse, styrke det maritime lokalt og turistmæssigt, herunder det lokale fiskeri. Udvikling af maritime virksomheder og maritim turisme, herunder havne og museer.

Trusler:

Befolkningstilbagegang, dårligt image, dårlig økonomi, lavere andel af erhvervsaktive, fald i antal arbejdspladser, mange uden uddannelse.

Der er store potentialer inden for udvikling i LAGens områder. Mange (potentielle) iværksættere og foreninger har stort engagement for udvikling, der kan skabe vækst og bosætning i områderne. Men disse ildsjæle har i mange tilfælde behov for støtte for at komme i mål eller udvikle projekterne tilfredsstillende. Særligt indenfor synergiområdet fødevarer-natur-turisme ses stort potentiale.

De overordnede mål for de fire øer er følgende:

At bevare og udvikle Langeland, Læsø, Samsø og Ærø som velfungerende, levende og bæredygtige helårssamfund, hvor der er arbejde til alle.

At stoppe befolkningstilbagegangen.

Udviklingen skal ske gennem en aktiv og dynamisk dialog og samspil med erhvervslivet og borgerne på de fire øer. Et levende samfund på de fire øer, er også et udadvendt samfund, der sikrer udvikling gennem samarbejde også med omverdenen. Med levende menes også, at der på de fire øer er et varieret kultur- og erhvervsliv, som danner grundlag for et velfungerende samfund, hvor erhvervs-, service- og indkøbsmuligheder er til stede hele året rundt.

På de fire øer er der store finansieringsproblemer med hensyn til pengeinstitutter og kreditforeninger, hvilket gør det vanskeligt for især nye virksomheder og udvikling af eksisterende virksomheder. Derfor vil tilskud fra Landdistriktsprogrammet og hav- og

fiskeriudviklingsprogrammet hjælpe væsentligt på iværksætternes og de eksisterende virksomheders muligheder for nye initiativer.

Det er vigtigt at der gøres en stor indsats for at opnå støtte fra fonde m.v. idet kommunernes meget stramme økonomier gør det yderst vanskeligt at støtte forskellige projekter.

En væsentlig udfordring bliver at skabe nye arbejdspladser, således at borgere, der allerede bor på øerne og de nye tilflyttere kan finde arbejde på øerne.

En anden væsentlig problemstilling i årene fremover bliver at fremme en nettotilflytning til imødegåelse af fødselsunderskuddet sammenholdt med fraflytning af unge, der skal videre for at få en uddannelse.

Endelig skal borgerne og virksomhederne kunne udvikle sig til at matche fremtidens krav med hensyn til kompetencer for fortsat at kunne gøre sig gældende i en global verden.

F. Strategiens vision og handlingsplan, mål, aktiviteter og forventede resultater

Ad. F.1)

Visionen for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø er at bidrage til at sikre de fire øer som attraktive kommuner, der sammen med borgere og erhvervsliv sætter ambitiøse rammer for trivsel, udvikling og vækst, som skaber levende helårssamfund:

- Vi vil have fokus på at fastholde og videreudvikle vores styrkeområder fødevarer, turisme, vedvarende energi og den maritime sektor.
- Vi vil skabe veje til vækst, der sikrer bæredygtige og attraktive kommuner med fokus på innovation, finansiering og infrastruktur.

Uddybelse af visionen

Med fastholdelse og udvikling af vores styrkeområder menes, at Langeland, Læsø, Samsø og Ærø i dag er stærkt sæsonafhængige både inden for turisme og fødevarerproduktion. Der er potentiale for at videreudvikle denne indsats, samt et anseeligt uudnyttet potentiale uden for sæsonen. Dette kan realiseres ved bl.a. at sætte fokus på udvikling af turismen og nye produkter inden for det maritime område og fødevarerbranchen, herunder oplevelsesprodukter. Indsatsen inden for vedvarende energi kan udvikles både selvstændigt og i relation til turisme og fødevarerproduktion.

Med veje til vækst menes, at et fortsat fokuseres på udvikling af øens infrastruktur, herunder færger og fly, it-infrastruktur samt finansieringsmuligheder. Udvikling inden for disse er en forudsætning for mulighederne for vækst i såvel erhverv som bosætning - og dermed puls året rundt.

Lokale initiativer, engagerede ildsjæle og hittepåsomhed rækker ikke hele vejen, når der skal tiltrækkes nye virksomheder og borgere til lokalsamfundet. Der er behov for fælles satsninger, når øens virksomheder skal udvikles og nye tiltrækkes. Der er brug for, at det fortsat er attraktivt at flytte til Langeland, Læsø, Samsø og Ærø - og at blive for os, som allerede bor og arbejder her. Det

er vigtigt for de fire øer at søge at være på forkant med udviklingen for at opveje udfordringer ved den geografiske afsondrethed.

Langeland, Læsø, Samsø og Ærø har meget at byde på og endnu mere potentiale, som skal videreudvikles til glæde for borgere, erhvervsliv, tilflyttere og gæster. Ved alle indsatser på vej mod visionen, vil vi have fokus på social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Vi vil i alle henseender særligt prioritere projekter, som understøtter og stimulerer brandingværdien af Langeland, Læsø, Samsø og Ærø ud fra Best Practice eksempler indenfor uddannelse, læring, miljø, økologi, vedvarende energi, bæredygtig turisme, det maritime i kombination med nye jobskabespotentialer. Således vil de projekter, der bidrager til at gøre Langeland, Læsø, Samsø og Ærø til et udstillingsvindue for de bedste bæredygtige løsninger blive vægtet højt på prioriteringslisten

I en foranderlig verden skal vores strategi fungere som et fast fyrtårn, men samtidig være fleksibel nok til at kunne udvikle sig i takt med, at nye muligheder viser sig. Derfor har vi forestillet os tre arbejdsprincipper som pejlemærker for, hvordan vi ser visionen realiseret:

- Sammen står vi stærkere. Sammenhold er en del af den måde, vi tænker og arbejder på Langeland, Læsø, Samsø og Ærø. Det betyder, at målene i strategien skal realiseres via samarbejde, nye partnerskaber, inddragelse af øernes ildsjæle og fokus på fællesskab – lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.
- Fra mere til bedre. Vi ønsker ikke blot mere erhvervsudvikling, men bedre erhvervsudvikling. Det betyder, at realiseringen af målene i strategien kalder på en innovativ tilgang og åbenhed for nye måder at gøre tingene på.
- Altid i bevægelse. En strategi er et pejlemærke, og mens vi arbejder, forandrer verden sig løbende. Derfor skal vores strategi også give plads til nye muligheder eller problemstillinger, der viser sig undervejs

F.2 Strategiens mål

Til opfyldelse af strategiens vision opstilles en række mål ud fra situationsbeskrivelsen og SWOT-analysen. Målene skal være klare og kunne gennemføres gennem en række målbare aktiviteter.

Målet er eksempelvis: Styrke salget af lokale kvalitetsfødevarer

Ad F.2)

Målene for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø 2014-2020:

- Styrke erhvervsudviklingen på de fire øer ved etablering og videreudvikling af mindre virksomheder (færre end 50 ansatte), herunder bl.a. vedvarende energi
- Udvikle kyst- og oplevelsesturisme.
- Styrke udviklingen inden for lokale fødevarer og kosttilskud, herunder etablering af nye arbejdspladser og produkter.
- Styrkelse og synliggørelse af de fire øers kvaliteter som bosætningsområder.
- Understøttelse af udviklingen inden for infrastruktur, herunder også IT-infrastruktur.
- Fremme diversificeringen af den maritime økonomi. Det vil sige prioritere aktiviteter inden eller uden for fiskeri- og akvakultursektorerne, som kommer sektorerne og den maritime økonomi til gode.

F.3 Aktiviteter

Aktionsgruppen skal opstille og beskrive de aktiviteter, som forventes iværksat for at nå udviklingsstrategiens mål.

Eksempler på aktiviteter, hvis mål er at styrke salget af lokale kvalitetsfødevarer:

- Styrke lokale fødevarenetværk
- Udvikling af nye lokale produkter
- Anvendelse af nye processer, teknologier og afsætningskanaler

Aktionsgruppens mål og forventede aktiviteter skal anføres i skemaet nedenfor. For integrerede aktionsgrupper skal målene og aktiviteterne for land bibeholdes. **BEMÆRK** – med baggrund i de finansielle reduktioner for LAG området fra 2017 kan mål og aktiviteter på land tilrettes, så der opnås sammenhæng mellem budget og mål. Mål og aktiviteter for FLAG skal udarbejdes særskilt.

Skemaet er i to dele for LAND. En del for de mål og aktiviteter der vedrører vækst- og jobskabende erhvervsudvikling og en del der vedrører forbedring af rammevilkårene.

For FLAG er der kun en del, da indsatsområdet her udelukkende retter sig mod job- og vækstskabende erhvervsudvikling.

Der udfyldes et skema *for hvert mål*, som aktionsgruppen har prioriteret. Til hvert mål kan aktionsgruppen anføre det antal aktiviteter, som findes nødvendige for at opfylde målet. Inden for de standardkategorier, som er anført i skemaet, som fx investeringsomfang, antal projekter, antal job osv. skal aktionsgruppen udfylde det forventede antal og beløb.

Der er naturligvis tale om et skøn, men skal betragtes som et pejlemærke for det resultat som FLAGen ønsker og realistisk kan forvente at opnå gennem sine aktiviteter.

Som nøgletal for resultater vedr. jobskabelse og værdiforøgelsen benyttes følgende minimumtal: 10 millioner kroner i projektinvesteringer skaber som minimum 3 millioner kroner i værdiforøgelse (omsætning) og 3 fuldtidsarbejdspladser. Det gælder her skønsmæssigt for alle erhvervsrettede aktiviteter.

Hvis de forventede resultater af aktiviteterne skønnes at være højere, skal det begrundes i skemaet under bemærkninger. For samarbejdsaktiviteter kan det evt. være relevant idet der for et forholdsvis beskedent projektbeløb (etablering og drift af netværket i en periode) kan forventes en indirekte effekt, der skaber såvel nye job som værdiforøgelse blandt de deltagende i netværket.

SE nærmere vejledning til udfyldning af skemaet under bilag, s. 17 bagest i denne skabelon.

Aktiviteter, hvis målet er at styrke erhvervsudviklingen på de fire øer ved etablering og videreudvikling af mindre virksomheder, herunder bl.a. vedvarende energi:

- Anlægstilskud til investeringer i virksomheder med nye forretningspotentialer
- Støtte til produkt og konceptudvikling til stedbundne virksomheder
- Styrkelse af samarbejder gennem netværk for iværksættere og /eller eksisterende virksomheder, herunder også tiltag inden for uddannelse og læring

Aktiviteter, hvis målet er at udvikle kyst- og oplevelsesturisme:

- Anlægstilskud til nye aktiviteter og tilbud, herunder etablering af besøgssteder og

informationsformidling

- Støtte til bevarelse, genoprettelse og/eller forbedring af natur- og kulturarv, herunder museer

Aktiviteter, hvis målet er at styrke udviklingen inden for lokale fødevarer og kosttilskud, herunder etablering af nye arbejdspladser og produkter:

- Understøtte udviklingen af produkter og koncepter, der sætter fokus på det stedsspecifikke
- Igangsætte oplevelsesøkonomiske aktiviteter, der giver større kendskab til produkter, steder og smagsoplevelser
- Styrkelse af samarbejder gennem netværk for iværksættere og /eller eksisterende virksomheder

Aktiviteter, hvis målet er styrkelse og synliggørelse af de fire øers kvaliteter som bosætningsområder:

- Styrkelse af et meningsfyldt fritidsliv, herunder anlægstilskud til etablering af nye aktiviteter
- Støtte til udvikling af fritids- og kulturtilbud samt attraktioner, herunder de, der bygger på områdernes specifikke kulturarv og udviklingspotentialer, herunder museer
- Støtte til nye tilflytningstiltag, herunder styrkelse og synliggørelse af de fire øer som attraktive bosætningskommuner
- Sikre områdefornyelse og byfornyelse.
- Etablere nye eller bevare lukningstruede servicefaciliteter af betydning for levevilkårene, herunder støtte tiltag inden for uddannelse og læring bl.a. højskoleaktiviteter

Aktiviteter, hvis målet er at understøttelse af udviklingen inden for infrastruktur, herunder også IT-infrastruktur:

- Støtte aktiviteter med fokus på at sikre tilfredsstillende pris, dækningsgrad, frekvens og hastighed inden for alle områder af infrastrukturen
- Udvikling af eksisterende transportmuligheder på land, vand og i luften

Aktiviteter, hvis mål er at fremme diversificeringen af den maritime økonomi. Det vil sige prioritere aktiviteter inden eller uden for fiskeri- og akvakultursektorerne, som kommer sektorerne og den maritime økonomi til gode.

Ad F.3) Aktiviteter og aktivitetsskema LAND

Erhvervsrettede mål og aktiviteter	Totale investeringer		Antal projekter	Antal bevarede job <i>Målt som fuldtidsjob</i>	Antal nye job <i>Målt som fuldtidsjob</i>	Værdiforøgelsen <i>Målt i omsætning som følge af projektet (kr.)</i>
	Kroner	% andel af total				
<ul style="list-style-type: none"> Etablering af nye og udvikling af eksisterende mikrovirksomheder og små virksomheder Erhvervsrettede samarbejdsaktiviteter (netværk, klynger m.v.) 	4.000.000 kr.					
Mål: Styrke erhvervsudviklingen på de fire øer ved etablering og videreudvikling af mindre virksomheder, herunder bl.a. vedvarende energi	4.000.000	20				
Aktivitet 1: Anlægstilskud til investeringer i virksomheder med nye forretningspotentialer	2.000.000	50	8	6	2	
Aktivitet 2: Støtte til produkt og konceptudvikling til stedbundne virksomheder	1.000.000	25	4	3	1	
Aktivitet 3: Styrkelse af samarbejder gennem netværk for iværksættere og /eller eksisterende virksomheder, herunder også tiltag inden for uddannelse og læring	1.000.000	25	2	3	1	
Total	4.000.000	100	14	12	4	1.000.000
Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2015 budget. I 2015 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 7.693.285 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet samlede årlige investeringer på kr. 17.800.000. Kr. 11.600.000 af disse er afsat til erhvervsrettede mål og aktiviteter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2015-2020.						

Erhvervsrettede mål og aktiviteter	Totale investeringer		Antal projekter	Antal bevarede job	Antal nye job	Værdiforøgelsen
	Kroner	% andel af total				
<ul style="list-style-type: none"> Etablering af nye og udvikling af eksisterende mikrovirksomheder og små virksomheder Erhvervsrettede samarbejdsaktiviteter (netværk, klynger m.v.) 	Projekternes samlede investeringer 4.000.000 kr.			Målt som fuldtidsjob	Målt som fuldtidsjob	Målt i omsætning som følge af projektet (kr.)
Mål: Udvikle kyst- og oplevelsesturisme						
Aktivitet 1: Anlægstilskud til nye aktiviteter og tilbud, herunder etablering af besøgssteder og informationsformidling	3.000.000	75	6	6	4	
Aktivitet 2: Støtte til bevarelse, genoprettelse og/eller forbedring af natur- og kulturarv, herunder museer	1.000.000	25	2	2	3	
Total	4.000.000	100	8	8	7	1.000.000

Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2015 budget. I 2015 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 7.693.285 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet samlede årlige investeringer på kr. 17.800.000. Kr. 11.600.000 af disse er afsat til erhvervsrettede mål og aktiviteter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2015-2020.

Erhvervsrettede mål og aktiviteter	Totale investeringer		Antal projekter	Antal bevarede job	Antal nye job	Værdiforøgelsen
	Kroner	% andel af total				
<ul style="list-style-type: none"> Etablering af nye og udvikling af eksisterende mikrovirksomheder og små virksomheder Erhvervsrettede samarbejdsaktiviteter (netværk, klynger m.v.) 	Projekternes samlede investeringer 3.600.000 kr.					
Mål: Styrke udviklingen inden for lokale fødevarer og kosttilskud						
Aktivitet 1: Understøtte udviklingen af produkter og koncepter, der sætter fokus på det stedsspecifikke	1.200.000	33,3	3	3	3	
Aktivitet 2: Igangsætte oplevelsesøkonomiske aktiviteter, der giver større kendskab til produkter, steder og smagsoplevelser	1.200.000	33,3	3	3	3	
Aktivitet 3: Styrkelse af samarbejder gennem netværk for iværksættere og /eller eksisterende virksomheder	1.200.000	33,3	3	3	3	
Total	3.600.000	100	9	9	9	1.200.000

Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2015 budget. I 2015 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 7.693.285 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet samlede årlige investeringer på kr. 17.800.000. Kr. 11.600.000 af disse er afsat til erhvervsrettede mål og aktiviteter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2015-2020.

Mål og aktiviteter, der forbedrer rammevilkårene for udvikling af landdistrikterne <ul style="list-style-type: none"> • Basale serviceydelser • Byfornyelse og bevarelse af kulturarven 	Totale investeringer <i>Projekternes samlede investeringer</i> 3.100.000 kr.		Antal projekter	Befolkning i landdistrikterne, der får fordel af aktiviteterne <i>Antal personer</i>
	Mål: Styrkelse og synliggørelse af de fire øers kvaliteter som bosætningsområder	Kroner		
Aktivitet 1: Styrkelse af et meningsfyldt fritidsliv, herunder anlægstilskud til etablering af nye aktiviteter	1.000.000	20	6	10.000
Aktivitet 2: Støtte til udvikling af fritids- og kulturtilbud samt attraktioner, herunder de, der bygger på områdernes specifikke kulturarv og udviklingspotentialer, herunder museer	620.000	20	6	12.000
Aktivitet 3: Støtte til nye tilflytningstiltag, herunder styrkelse og synliggørelse af de fire øer som attraktive bosætningskommuner	500.000	20	6	6.000
Aktivitet 4: Sikre områdefornyelse og byfornyelse.	500.000	20	6	6.000
Aktivitet 5: Etablere nye eller bevare lukningstruede servicefaciliteter af betydning for levevilkårene, herunder støtte tiltag inden for uddannelse og læring bl.a. højskoleaktiviteter	480.000	20	6	25.000
Total	3.100.000	100	30	25.000
Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2015 budget. I 2015 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 7.693.285 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet samlede årlige investeringer på kr. 17.800.000. Kr. 11.600.000 af disse er afsat til erhvervsrettede mål og aktiviteter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2015-2020.				

Mål og aktiviteter, der forbedrer rammevilkårene for udvikling af landdistrikterne <i>Aktiviteterne skal relatere sig til følgende temaer:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Basale serviceydelser</i> • <i>Byfornyelse og bevarelse af kulturarven</i> 	Totale investeringer <i>Projekternes samlede investeringer</i> 3.100.000 kr.		Antal projekter	Befolkning i landdistrikterne, der får fordel af aktiviteterne <i>Antal personer</i>
Understøttelse af udviklingen inden for infrastruktur, herunder også IT-infrastruktur.	Kroner	% <i>Andel af total</i>		
Aktivitet 1: Støtte aktiviteter med fokus på at sikre tilfredsstillende pris, dækningsgrad, frekvens og hastighed inden for alle områder af infrastrukturen	2.100.000	68	4	25.000
Aktivitet 2: Udvikling af eksisterende transportmuligheder på land, vand og i luften	1.000.000	32	1	5.000
Total	3.100.000	100	5	
Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2015 budget. I 2015 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 7.693.285 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet samlede årlige investeringer på kr. 17.800.000. Kr. 11.600.000 af disse er afsat til erhvervsrettede mål og aktiviteter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2015-2020.				

Ad F.3) Aktiviteter og aktivitetskema **FLAG**

Erhvervsrettede mål og aktiviteter <i>Aktiviteterne skal relatere sig til følgende temaer:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Etablering og udvikling af små virksomheder og mikrovirksomheder • Erhvervssamarbejde • Innovation • Fremme diversificering af den maritime økonomi 	Totale investeringer <i>Projekternes samlede investeringer</i> 13.200.000 kr.		Antal projekter	Antal bevarede job <i>Målt som fultidsjob</i>	Antal nye job <i>Målt som fultidsjob</i>	Værdiforøgelsen <i>Målt i omsætning som følge af projektet (kr.)</i>
Mål: Aktiviteter, hvis mål er at fremme diversificeringen af den maritime økonomi. Det vil sige prioritere aktiviteter inden eller uden for fiskeri- og akvakultursektorerne, som kommer sektorerne og den maritime økonomi til gode. Der er tale om aktiviteter knyttet til havet.	Kroner	% andel af total				
Aktivitet 1: Anlægstilskud til investeringer i virksomheder med nye forretningspotentialer rettet mod den maritime økonomi.	4.000.000	30,3	15	2	3,75	3.750.000

Aktivitet 2: Støtte til produkt- og konceptudvikling til stedbundne virksomheder rettet mod den maritime økonomi.	2.000.000	15,1	7	1	1,75	1.750.000
Aktivitet 3: Styrkelse af samarbejder indenfor den maritime økonomi, gennem netværk for iværksættere og/eller eksisterende virksomheder, herunder også tiltag indenfor uddannelse og læring.	1.000.000	7,7	4	0,5	1	1.000.000
Aktivitet 4: Støtte til bevarelse, genopretning og udvikling af den maritime sektor, herunder maritim turisme, havne og museer.	4.000.000	30,3	15	2	3,75	3.750.000
Aktivitet 5: Støtte til diversificerende projekter under den maritime økonomi, herunder serviceydelser eller faciliteter med tilknytning til havnemiljøer, erhvervsamarbejde og innovation.	2.200.000	16,6	7	1	1,75	1.750.000
Total	13.200.000	100	48	6,5	12	12.000.000

Bemærkninger: Beregninger er foretaget på årsbasis ud fra 2016 budget til FLAG. I 2016 er der et samlet tilskudsbudget for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø på 4.014.706 kr. Heraf er 20% afsat til drift og administration. Ud fra disse tal er beregnet den samlede investering på kr. 16.500.000. 13.200.000 af disse er afsat til tilskud til projekter. Tallene er beregnet på baggrund af et forventet gennemsnit for årene fra 2016-2020.

G. Andre planlagte mål og målsætninger

G.1. Beskriv her eventuelle andre mål og målsætninger, som aktionsgruppen planlægger, men som ikke søges medfinansieret under Landdistriktsprogrammet eller Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet

Ad G.1)

H. Aktionsgruppens forvaltning af strategiens gennemførelse

H.1 *Beskriv hvordan der i gennemførelsen af udviklingsstrategien arbejdes med LEADER-principperne, og hvordan principperne kan forbedre mulighederne for at opfylde strategiens vision og mål (for mere om LEADER-principperne henvises til bilag):*

1. *Beskriv hvordan aktionsgruppen vil arbejde med netværk og klynger samt en helhedsorienteret tilgang til lokal udvikling, der integrerer forskellige sektorer og interessegrupper.*

Beskriv også hvordan de forskellige aktører inddrages:

- Foreningens medlemmer
- Lokale organisationer, foreninger, borgere og erhvervsliv
- kommune og region

Her kan overvejes informations- og debatmøder, projektbesøg/møder, brugen af sociale medier, brug af pressen, nyhedsbreve, hjemmesider, overvejelser om hvordan aktionsgruppen når de unge, og om der er tænkt på køn og alder i inddragelsen af de lokale aktører. Beskriv også eventuelle overvejelser om etablering af arbejdsgrupper og netværk blandt og på tværs af de forskellige grupper af lokale aktører, fx mellem sektorer og mellem erhverv og foreningsliv.

Her kan også tilkendes, hvordan aktionsgruppen påtænker at deltage i regionale eller internationale samarbejdsaktiviteter- og projekter.

2. *Beskriv hvordan der arbejdes med innovation*

Innovation skal ses i en lokal sammenhæng, og kan defineres som nye aktiviteter, der ikke har været gennemført før i det pågældende lokalområde gennem anvendelse af ny viden eller anvendelse af kendt viden på nye måder.

Resultatet af processen kan være nye produkter i form af serviceydelser, nye erhvervs tiltag eller nye processer i form af teknologiske eller organisatoriske nyskabelser. Innovation skal således forstås bredt, hvor det er den lokale nyhedsværdi, der er afgørende.

Der lægges endvidere vægt på muligheden for overførsel af innovation såvel ind som ud af aktionsgruppens område.

Ad H.1)

Der tages udgangspunkt i Bilaget der beskriver LEADER-metodens syv principper

Lokale partnerskaber

LAG Langeland, Læsø, Samsø, Ærø's bestyrelse er sammensat af 4 borgere, 4 fra foreningslivet, 4 fra erhvervslivet, 4 med relationer til fiskeriet og 4 fra kommunerne, således at hver ø har en repræsentant i hver kategori, derudover er der 3 repræsentanter fra de tre regioner øerne hører ind under. Her er således skabt forpligtende samarbejde som udgangspunkt for den fælles integrerede LAG.

Områdebaseret tilgang

På de 4 øer har der været afholdt informationsmøder undervejs i processen.

Der er oprettet en facebookside og der har været pressemeddelelse og andet information i de lokale medier.

Bottom-up tilgang

LAG Langeland, Læsø, Samsø, Ærø har oprettet en fælles Facebookside, som kan bruges til kommende inddragelse og evt. forespørgsler om samarbejdspartnere. Når LAG Langeland, Læsø, Samsø, Ærø er godkendt, vil man lægge det ind på vores eksisterende fælles hjemmeside, hvor alle relevante oplysninger om informationsmøder, generalforsamlinger, støttede projekter, ansøgningsfrister samt udviklingsstrategien og prioriteringskriterierne til enhver tid skal kunne findes.

Informations – og ansøgningsmøder

Grundet Aktionsgruppens særlige geografiske udbredelse er det tanken at der på hver af de 4 øer påtænkes at holde ansøgningsmøder efter behov for at give potentielle ansøgere den nødvendige kompetence og viden om prioriteringskriterier inden indsendelse af en ansøgning. Såfremt der er tale om flere ansøgere under det samme tema og med deltagelse fra flere af de 4 øer vil der også blive foreslået at holde fælles videokonference møder forud for indsendelse af ansøgningerne således at muligheder for samarbejder indarbejdes så tidligt som muligt i processen. Alle medlemmer af LAG bestyrelsen såvel som de koordinatorene kan til enhver tid inviteres ud til møder i foreninger eller lokalområder og fortælle om den fællesudviklingsstrategi og hvordan den kan være med at udvikle lokalområderne

Tværasektoriel tilgang.

Den lokale aktionsgruppe er sammensat af tre øer uden fast forbindelse og en ø med en broforbindelse, hvor sidstnævnte i stedet har en meget lang afstand fra nord til syd og i en lang tidsmæssig afstand fra midten af øen og til nærmeste motorvej. Som helhed beskriver det en geografi, hvor man er nødt til at tænke tværasektorielt, da der som regel kun er øboerne selv til at skabe et behov for infrastruktur, aktiviteter og erhvervsudvikling. Det har betydning for busdriften hvis der nedlægges en skole og foreningslivet er afhængig af om der er tilstrækkelig mange indbyggere i en given aldersgruppe, der kan bakke op omkring et projekt og derudover har muligheden for at komme frem og tilbage. En af de måder der kan skabe øget efterspørgsel er projekter der ud over den lokale befolkning også henvender sig til turister – det kunne for eksempel dreje sig både om foreningstilbud, udnyttelse af stedbundne kulturelle ressourcer, viden om energioptimering og udvikling af nye produkter inden for lokalt producerede fødevarer og kosttilskud.

Netværksmøder

Den lokale aktionsgruppes bestyrelsesmedlemmer og koordinatorene skal forsøge at sikre at allerede eksisterende netværk og samarbejder lokalt bliver involveret i kompetenceudvikling og relevante samarbejder med hinanden og nye aktører. Det vil være en oplagt mulighed at tage

kontakt til og samarbejde med småøernes netværker, såfremt de er interesseret – idet det er en fælles udfordring for småøerne og de mellemstore øer at være øer. Det kræver en kritisk masse af lokalt producerede fødevarer, hvis det samtidig skal benyttes i udviklingen af øernes turisme udvikling.

Innovative strategier

Innovation er et relativt begreb, der vil således blive tale om nye ideer, nye processer og nye samarbejdsrelationer for vores LAGs geografiske område. I denne sammenhæng vil der være fokus på innovation der tager udgangspunkt i stedbundne ressourcer så netop vores særlige styrke at være afgrænsede øer kan bruges professionelt.

Samarbejdsprojekter

I første omgang vil fokus være rettet imod Ø-sammenslutningen og Bornholm fordi det der karakteriserer netop denne LAG er at gruppen består af øer. Der vil i opstarten være særlig fokus på at lave nogle fælles projekter inden for de deltagende øer – det kunne handle om vedvarende energi og turisme. Næste skridt kunne så være udvikling af lokalt producerede fødevarer og kosttilskud i samarbejde med Ø-sammenslutningen og Bornholm. De fire øer der er omfattet af denne LAG indgår allerede i forskellige fødevarerenetværker på regionalt niveau rundt i landet med og uden deltagende LAG andre steder fra og her må det vigtige være, at man fortsat indhenter viden og inspiration fra disse netværker, der kan være med til at skabe udvikling lokalt.

Transnationale projekter

Det kræver en styrkeposition at være med i transnationale projekter på nuværende tidspunkt skal vi være enige om at udvikle og styrke en sådan indsats – umiddelbart er det mest nærliggende at arbejde ud fra øernes viden om vedvarende energi, energioptimering og bæredygtig udvikling. Når udviklingsstrategien skal evalueres efter et par år kan det være, at der er dukket nye styrkepositioner op, som kunne være relevante. Samarbejder transnationalt kunne være både med øgrupper og nogle af de områder, der er førende inden for vedvarende energi og energioptimering.

H. 2 Aktionsgruppens organisering, beslutnings- og evalueringsprocedurer

Redegør for hvordan aktionsgruppen planlægger at gennemføre strategien ved brug af følgende punkter (aktionsgruppen kan tilføje yderligere punkter):

- Gennemførelse af bestyrelsesmøder
- Jobbeskrivelse for koordinator, ansættelsesforhold og bestyrelsens arbejdsgiverfunktion over for koordinator.
- Procedure for administration af driftsmidlerne og af projektmidlerne. Procedure der sikrer habilitet i bestyrelsen og koordinatorens arbejde
- Sikring af gennemsigtighed ved de valgte prioriteringskriterier og pointsystemer til brug ved vurdering af indkomne projektansøgninger.
- Sammenhæng til kommuners og regions udviklingsplaner og tiltag.
- Procedure for den løbende overvågning og evaluering af udviklingsstrategiens gennemførelse.
- Hvordan bestyrelsen løbende vil sikre den nødvendige viden og kompetencer.

Ad H.2)

1. Gennemførelse af bestyrelsesmøder

- a. Bestyrelsesmøderne afholdes hovedsageligt over videokonference placeret på de 4 øer

- b. Bestyrelsesmøderne bliver ledet af formanden og ved hans fravær af næstformanden
- c. Materialet der skal behandles på bestyrelsesmøderne fremsendes til bestyrelsen via e-mail.
- d. Alle bestyrelsesmedlemmer kan bede om ordet på bestyrelsesmøderne – ligeledes kan koordinatorene bede om ordet – kun bestyrelsesmedlemmer er stemmeberettigede ved afstemninger.
- e. Såfremt bestyrelsesmedlemmer eller koordinatorene er inhabile, meddeles det til formanden ved starten af bestyrelsesmødet med henblik på at sikre habilitet i bestyrelsen og koordinatorenes arbejde

2. Jobbeskrivelse for de 4 øers koordinatorene

- a. Koordinatorene varetager aktionsgruppens administrative opgaver herunder at styre den daglige drift, aktionsgruppens økonomi, rapportering, overvågning og evaluering.
- b. Koordinatorene fungerer som sekretariat for den lokale aktionsgruppe.
- c. Koordinatorene foretager afsyning af projekter i forbindelse med ansøgning om udbetaling af tilskud.
- d. Koordinatorene fremmer gode projekter gennem opsøgende arbejde og vejledning af potentielle ansøgere.
- e. Koordinatorene finder i fællesskab frem til relevante netværker og tværgående samarbejder på tværs af interesser, sektorer og geografiske områder.
- f. Koordinatorene holder løbende fællesmøder på videokonference eller som telefonmøder hvor man drøfter relevante nationale, regionale og kommunale initiativer i forhold til den lokale aktionsgruppes indsatser.

3. Ansættelsesforhold for de 4 øers koordinatorene

- a. Koordinatorene ansættes direkte af bestyrelsen med ansættelse på hver af de 4 øer, der er tale om en deltidstidsansættelse

4. Procedure for administration af driftsmidler og af projektmidler. Procedure der sikrer habilitet i bestyrelsen og koordinatorens arbejde.

- a. Ved modtagelse af faktura fremsendes den til kasserer med kopi til formanden til godkendelse inden betaling.
- b. Såfremt udgiften vedrører kasserer, fremsendes fakturaen til formanden med kopi til næstformanden og kasserer til godkendelse inden betaling.
- c. Såfremt udgiften vedrører formanden, fremsendes den til kasserer med kopi til næstformanden og formanden til godkendelse inden betaling
- d. Efter modtagelsen af godkendelse sørger den administrative koordinator for at fakturaen betales.
- e. Projekter kan kun indstilles til tilskud når bestyrelsen har taget beslutning herom.

5. Sikring af gennemsigtighed ved de valgte prioriteringskriterier og pointsystemer til brug ved indkomne projektansøgninger.

- a. Prioriteringskriterier lægges på LAG Langeland, Læsø, Samsø, Ærø's hjemmeside og andre relevante medier.
- b. På alle relevante informations- og ansøgningsmøder vil der blive orienteret om prioriteringskriterierne.

- c. I forbindelse med behandling af konkrete ansøgninger på bestyrelsesmøderne vil det fremgå af referatet, hvordan den enkelte ansøgning er prioriteret.

6. Sammenhæng til kommunernes og regionernes udviklingsplaner og tiltag

- a. De udpegede repræsentanter for de tre forskellige regioner, der er repræsenteret i denne LAG bestyrelse, er hver især med til at sikre, at der er en overensstemmelse mellem projekterne der gennemføres i den pågældende region og den aktuelle regions udviklingsplaner.
- b. De udpegede repræsentanter fra de 4 kommuner, er hver især med til at sikre en overensstemmelse mellem projekterne, der gennemføres i den pågældende kommune og kommunens udviklingsplaner og tiltag.

I. Finansiering af strategien og tidsplan

I.1. Finansiering og tidsplan

- Anfør beløb og fordeling mellem drifts- og projektmidler fra henholdsvis Landdistriktsprogrammet og Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet i perioden 2016-2020.
- Opstil budget for driftsmidlerne (bestyrelsesmøder, koordinator, kompetenceudvikling af bestyrelse og koordinator, informationsaktiviteter, mm.)
- Opstil budget for projektstøttemidlerne i forhold til fordeling imellem de opstillede mål, jf. tabel ovenfor.
- For de integrerede FLAGer: Landdistriktsfonden som ledende fond.

Andelen til drift og administration, herunder til aflønning af faglig og administrativ koordinator, må højst udgør 20 % af aktionsgruppens samlede årlige budgetramme til projekter og administration.

Beskriv hvilke overvejelser og konkrete muligheder, der er i lokalområdet for yderligere finansiering af strategiens gennemførelse og medfinansiering af projekter.

Anfør en tidsplan for strategiens forventede gennemførelse i perioden 2016 – 2020.

Ad I.1)

I 2015 er det samlede tilskudsbudget under LAND til LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø 7.693.285 kr. 20 % af budgettet anvendes til drift og administration og således lig med 1.538.657 kr. 80 % af budgettet afsættes til projektstilskud, hvilket samlet set udgør 6.154.628 kr. Det samlede tilskud for de kommende år kendes på nuværende tidspunkt ikke.

Tilskudsbudgettet for FLAG(ekskl. Samsø) i 2016 og 2017 er på årsbasis 4.014.706 kr. inkl. overførsler fra 2014-2015.

20 % af budgettet anvendes til drift og administration og således lig med 802.941 kr.

80 % af budgettet afsættes til projektstilskud, hvilket samlet set udgør 3.211.765 kr.

Det samlede tilskud for de kommende år kendes på nuværende tidspunkt ikke.

For LAG ser det således ud i 2016:

20 % af budgettet anvendes til drift og administration og således lig med 1.474.944 kr.

80 % af budgettet afsættes til projekttilskud, hvilket samlet set udgør 5.899.818 kr. Det forventes at budgetrammen bruges op for hvert enkelt budgetår både for LAG og FLAG. Der regnes med et mindre forbrug på driftsrammen de fleste år for at have en reserve til afslutningen af programperioden.

Når der foreligger en tilstrækkelig erfaring med støttede projekter under LAND og FLAG vil bestyrelsen revurdere udviklingsstrategien.

Fordelt på målene for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø er det følgende:

1. Styrke erhvervsudviklingen på de fire øer ved etablering og videreudvikling af mindre virksomheder, herunder bl.a. vedvarende energi.
2. Udvikle kyst- og oplevelsesturisme.
3. Styrke udviklingen inden for lokale fødevarer og kosttilskud, herunder etablering af nye arbejdspladser og produkter.
4. Styrkelse og synliggørelse af de fire øers kvaliteter som bosætningsområder.
5. Understøttelse af udviklingen inden for infrastruktur, herunder også IT-infrastruktur.
6. Diversificering af den maritime økonomi.

Ovennævnte fordeling af tilskudsbudgettet vil også være gældende for årene fremover.

LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø vil i videst muligt omfang medvirke til at tiltrække andre finansieringsmuligheder. Der er gode erfaringer fra forrige periode med at opnå støtte til projekter fra fonde og puljer.

J. Prioriteringskriterier for udvælgelse af ansøgninger til tilskud

J.1.

Prioriteringen af projekter, som aktionsgruppen ønsker at indstille til tilsagn, skal kunne dokumenteres på et objektivt og systematisk grundlag. Til formålet har Erhvervsstyrelsen defineret følgende projektprioriteringskriterier, som skal indgå i prioriteringen af alle ansøgte projekter. Aktionsgruppen skal benytte disse kriterier, men kan også tilføje yderligere. Se i øvrigt vejledning omkring anvendelse af prioriteringsværktøjet på Erhvervsstyrelsens hjemmeside.

LAG skal indtaste i de gule felter – se eksempel på indtastning i nedenstående.

Prioriteringskriterium	Grundvægtning i procent defineret af Ministeriet (55%)	LAG-fordeling af 45 procentpoint: 35 points* + yderligere 10	Endelig vægtning i procent *	Slutvægtning absolutte tal****	Minimumscore, % af maksscoren pr kriterium

			points** under Effekter** *				
	Projektbeskrivelse og ansøger	5	6	10	1,2	60	
	Relevans	6	6	11	1,32	20	
	Synlighed	5	4	10	1,2	10	
	Lokal forankring	5	5	10	1,2	10	
	Samarbejde	6	4	11	1,32	10	
	Innovation	3	5	8	0,96	10	
	Bæredygtighed	5	5	10	1,2	10	
	Total kriterier ekskl. effekter	35	35	70			
Effekter	Økonomiske effekter	7	2	9	1,08	0	
	Miljømæssige effekter	4	2	6	0,72	0	
	Klimaeffekter	3	2	5	0,6	0	
	Sociale effekter	3	2	5	0,6	0	
	Kulturelle effekter	3	2	5	0,6	0	
	Total effekter	20	10	30	3,6	48	point ud af 360 mulige
	Total i alt	55		100		450	point ud af 1200 mulige

* Fordeles på minimum 4 kriterier med højst yderligere 15 procentpoint pr kriterium

** Fordeles på minimum 2 effektområder

*** Skal være ens for alle projekter under hver ansøgningsrunde

**** Værdi af hvert score point under hvert kriterium med den givne vægt

	Sæt kryds [x]	
Ønskes det at prioritere unge ansøgere?	☐	
Ønskes det at prioritere GOSI (geografiske områder af særlig interesse)?	☐	Skal defineres inden ansøgningsrundens start

Ad J.1)

--

K. Bemærkninger og eventuelle andre overvejelser, aktionsgruppen har gjort sig

K.1. Eventuelle bemærkninger og overvejelser
Ad K.1)

L. Underskrifter

(skal underskrives af ansøger/formanden og 2 bestyrelsesmedlemmer i forening - tegningsret)

Dato:	Formandens navn (blokbogstaver):
	Formandens underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
Dato:	Bestyrelsesmedlems navn (blokbogstaver):
	Bestyrelsesmedlems underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
Dato:	Bestyrelsesmedlems navn (blokbogstaver):
	Bestyrelsesmedlems underskrift:
	Jeg erklærer, at de afgivne oplysninger ovenfor er korrekte, og at jeg ikke har modtaget andre EU-tilskud til projektet og at jeg ikke har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.

Bilag

LEADER-principperne

Det overordnede formål med LEADER-metoden er at sikre en høj grad af lokal borgerinddragelse og -indflydelse på udviklingen. Desuden er målet at skabe sammenhæng mellem de mange lokale udviklingstiltag og overføre viden og erfaringer fra landdistrikt til landdistrikt. Og hvordan gør man så det?

LEADER-metoden bygger på syv principper, som til sammen kan skabe landdistriktsudvikling med lokal forankring og udblik til omverdenen. Der er således ikke tale om krav, men principper som der skal tages hensyn til ved prioritering af et projekt.

Lokale partnerskaber er selve kernen i LEADER-metoden. Første skridt i arbejdet med LEADER-metoden er derfor at etablere et partnerskab af lokale aktører – en lokal aktionsgruppe– der samler repræsentanter for myndigheder, erhvervsliv og civilsamfund. Grundtanken er, at landdistrikternes udfordringer bedst løses gennem forpligtende samarbejde på tværs af den offentlige, private og frivillige sektor til gavn for lokalsamfundet.

Områdebaseret tilgang – betyder, at aktionsgruppen skal udarbejde en lokal udviklingsstrategi med udgangspunkt i områdets specifikke situation, udfordringer og behov. Ethvert geografisk område har sociale, kulturelle, eller naturmæssige ressourcer, der kan inddrages i denne udviklingsproces.

Bottom up-tilgang – betyder, at der skal opmuntres til nærdemokrati, så ideer og beslutninger kommer "nedefra" de egentlige landdistriktsaktører og formidles "op" til de besluttende myndigheder. Den lokale aktionsgruppe er i sig selv et udtryk for en bottom up-tilgang, og det er aktionsgruppens opgave at arbejde for, at den lokale befolkning bliver inddraget i beslutninger af betydning for deres område. Det kan ske ved at inddrage borgerne, foreningslivet og erhvervsrepræsentanter i strategiarbejdet eller ved forberedelse og gennemførelse af projekter, der bidrager til udviklingen af lokalområdet. Hermed sikres opbakning såvel fra vigtige lokale aktører som borgernes medejerskab til beslutningerne, og gør beslutningerne mere levedygtige.

Tværasektoriel tilgang - en tværasektoriel og integreret tilgang betyder, at den lokale aktionsgruppes strategi og projekterne, som gruppen støtter, er koordineret og tænkt sammen som en helhed.

Netværkssamarbejde mellem lokale aktionsgrupper (og evt. andre aktører). Her lægges vægt på, at aktionsgrupperne udveksler informationer, erfaringer og initiativer vedrørende landdistriktsudvikling. Der kan både være tale om lokale, regionale, nationale og transnationale netværk.

Innovative strategier – betyder at aktionsgruppen og de lokale projektholdere skal være åbne overfor nye ideer, processer og samarbejdsrelationer og skal kunne inspirere andre, og projekterne skal danne model til efterfølgelse. Det kan eksempelvis være projekter, der udnytter lokale ressourcer på en ny måde, eller udvikler nye produkter, processer, organisationsformer m.v.

Samarbejdsprojekter – indebærer, at flere aktionsgrupper går sammen om at forberede og gennemføre et projekt. Det kan være aktionsgrupper fra nabokommuner, aktionsgrupper fra forskellige egne af landet

eller fra andre lande. Også her er hensigten, at aktionsgrupperne kan udveksle inspiration og erfaring, så viden om landdistriktsudvikling overføres mellem forskellige områder og komme et større område til gode.

SWOT analysen

SWOT analysen er benyttet som analysemetode i Landdistriktsprogrammet 2014 – 2020. Erhvervsstyrelsen ønsker at samme metode benyttes i aktionsgruppernes udviklingsstrategier.

En SWOT-analyse tager udgangspunkt i beskrivelse af områdets:

S	–	<i>Strengths</i>	–	Styrker
W	–	<i>Weaknesses</i>	–	Svagheder
O	–	<i>Opportunities</i>	–	Muligheder
T	–	<i>Threats</i>	–	Trusler

Analysen gennemføres inden for følgende områder:

1. Infrastruktur (trafikforhold, uddannelses- og sundhedsforhold, energiforsyning).
2. Natur, inkl. udnyttelse/benyttelse.
3. Eventuelle særlige miljømæssige forhold
4. Erhvervsstruktur – små, store virksomheder, iværksættere, arbejdspladsproblematik.
5. Områdets befolkning: Befolkningssammensætning (alder, køn), erhvervsammensætning, tilflytning/fracflytningsmønstre, mm. Opgiv områdets samlede areal og befolkningstal samt tæthed (areal divideret med antal = tæthed).
6. Kulturelle forhold – beskriv forhold/kendetegn for området.

Analysen skal hjælpe til at pege på, hvor der allerede er styrker, som evt. kan udbygges eller inddrages og svagheder, som evt. kan afhjælpes eller som man i det mindste skal være opmærksom på. Derudover hvilke muligheder, der er i området, som strategien/projekterne fx kan bygge på og endelig hvilke trusler, der er på forskellige områder, der skal tages højde for enten i strategien eller i projekterne.

I analysen kan indarbejdes hvilke stedbundne potentialer og ressourcer, der er i lokalområdet – og som det udviklingsmæssigt vil være hensigtsmæssigt at udvikle yderligere.

Vejledning og eksempel til udfyldelse af skema F.3)

Hvorfor skal skemaet udfyldes?

Anvendelsen af ressourcer inden for EU's landdistriktspolitik skal kunne retfærdiggøres, som det er tilfældet inden for alle områder, og det sker ved at dokumentere, at de gennemførte investeringer med støtte fra EU og fra Danmark har positive effekter på udviklingen i lokalsamfundet. Her er øget økonomisk vækst og jobskabelse helt centrale effekter. Med effekt-mål kan det derfor godtgøres, at arbejdet i aktionsgrupperne skaber udvikling i landdistrikterne og fiskeriområderne både i form af øget økonomisk vækst og i form af arbejdspladser, både fastholdte og nye. Udfyldelsen af skemaet vil give et samlet overblik over de forventede effekter i Danmark. Derfor skal alle aktionsgrupper give deres forventede bud på effekterne af indsatsen.

Vejledning:

I første kolonne (1) beskrives målet for de aktiviteter, der tænkes gennemført. Der kan være tale om forskellige typer af aktiviteter, som beskrives enkeltvis, som i eksemplet nedenfor: nye små virksomheder inden for lokal fødevarerproduktion, udvikling af eksisterende turismeydelser samt lokalt samarbejde.

I anden kolonne (2) angives de samlede støtteberettigede investeringer for hele programperioden (aktionsgruppens midler, offentligt og privat medfinansiering) og det anføres, hvor stor en andel af de samlede investeringer under udviklingsstrategiens erhvervsrettede overordnede mål, der er tale om for den enkelte aktivitetstype. Eksempelvis udgør de 10 mio. kr. i samlede støtteberettigede investeringer til aktivitet nummer 1, hele 62,5 % af de samlede investeringer under aktionsgruppens strategi for erhvervsrettede projekter. Samlet set skal 100 % svare til de samlede projektinvesteringer inden for de erhvervsrettede mål.

I tredje kolonne (3) anføres det antal projekter, aktionsgruppen forventer at gennemføre inden for aktivitetsområdet. I tilfældet for aktivitet nr. 2 forventes det, at der gennemføres 2 projekter.

I fjerde kolonne (4) anføres det antal job, der forventes bevaret som resultat af projekterne. For aktivitet 1 er tallet nul, da aktiviteten er rettet mod nye virksomheder. I aktivitet nr. 2 forventes 2 bevarede jobs. Aktionsgruppen forventer således, at to eksisterende jobs kan fastholdes, hvis projekterne gennemføres som planlagt.

I femte kolonne (5) anføres det antal nye jobs, der forventes af investeringen (Nøgletallet for jobskabelse er at 10 mio. kr. i samlede projektinvesteringer skaber som minimum 3 fuldtidsarbejdspladser). I tilfældet nedenfor forventes samlet set 6 nye fuldtidsjobs. Det er flere, end det kan forventes ud fra de opgivne nøgletal, men den enkelte aktionsgruppe kan naturligvis give sin egen vurdering og begrundelse baseret på lokalt opnåede erfaringer og viden. Dette kan da begrundes i feltet *bemærkninger* nederst i tabellen, som det er vist i eksemplet nedenfor.

I sjette kolonne (6) anføres den værdiforøgelse, der kommer ud af investeringerne i form af øget omsætning. (Nøgletallet er her at en samlet projektinvestering på 10 mio. kr. som minimum giver en værdiforøgelse (øget omsætning) på 3 mio. kr.). I aktivitet 3 – Netværk – forventes der ingen direkte forøgelse af omsætningen, men det anføres så i feltet *bemærkninger*, at der forventes en indirekte effekt, som dog ikke kan gøres op på forhånd.

Udfyldelsen af skema for mål og aktiviteter, der forbedrer rammevilkårene under LAND, sker på samme måde.

Kolonne 1) Erhvervsrettede mål og aktiviteter <i>Aktiviteterne skal relatere sig til følgende temaer:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Etablering af nye og udvikling af eksisterende mikrovirksomheder og små virksomheder</i> • <i>Erhvervsrettede samarbejdsaktiviteter (netværk, klynger m.v.)</i> 	2) Totale investeringer <i>Projekternes samlede investeringer</i>		3) Antal projekter	4) Antal bevarede job <i>Målt som fultidsgang</i>	5) Antal nye job <i>Målt som fultidsgang</i>	6) Værdiforøgelsen <i>Målt i omsætning som følge af projektet (kr.)</i>
	Kroner	% andel af total				
Mål: Skabe indkomstmuligheder og jobs inden for produktion, markedsføring og afsætning af lokalt producerede fødevarer med geografisk indikation						
Aktivitet 1: Etablering af små nye virksomheder inden for produktion af lokale fødevarer	10.000.000	62,5	5	0	3	3.000.000
Aktivitet 2: Videreudvikling af lokal produktion af turismeydelser	5.000.000	31,25	2	2	3	1.500.000
Aktivitet 3: Lokalt netværk for producenter af fødevarer og turismeydelser	1.000.000	6,25	2	0	0	0
Total	16.000.000	100	9	2	6	4.500.000

Bemærkninger:

Baseret på aktionsgruppens lokale erfaringer og væksttal for lokalområdet, vurderer vi, at investeringerne giver 6 arbejdspladser i alt og en øget omsætning på 4.500.000 kr. Aktivitet 1 følger de givne anvisninger på antal jobs og omsætning. Aktivitet 2 følger omsætningen, men pga. lokal erfaring og viden forventes det, at denne aktivitet kan generere 3 arbejdspladser. Det er flere jobs, end de minimumstal, vi kan bruge ifølge vejledningen.

Der er ikke angivet direkte effekter af samarbejde, men vi vurderer ud fra tidligere opnåede erfaringer inden for lokale fødevarer og turisme, at netværket indirekte kan være med til at skabe flere jobs og omsætning, men vi kan ikke på forhånd dokumentere dette – derfor opgiver vi ikke noget effekt-tal.

De integrerede FLAG bedes opgive % fordelingen på budgettet til projektstøtte afsat til de to overordnede mål på henholdsvis erhvervsrettede aktiviteter og rammevilkår. Dette gøres under pkt. I.1 (som også angivet der). Dette gælder også for LAG.

For de rene FLAG gælder at der kun kan støttes projekter rettet mod job- og vækstskabende erhvervsudvikling.